

ASPECTE ALE SOCIETĂȚII INFORMAȚIONALE ÎN ROMÂNIA. EVOLUȚIE ȘI TENDINȚE

Mihaela Tomescu

mtomescu@ici.ro

Dragoș Nicolau

dragos@ici.ro

Daniel Savu

dsavu@ici.ro

Ion Alexandru Marinescu

ionut@ici.ro

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică - ICI București

Rezumat: Încă de la sfârșitul deceniului 1980, omenirea este martoră obiectiv la dezvoltarea, diversificarea și răspândirea fără precedent a instrumentelor hardware și software pentru procesarea, stocarea și vehicularea datelor. Ținând cont de mutațiile decisive (prezente până mai ieri doar în imaginația vizionarilor) survenite în urma acestei revoluții tehnologice - nu doar în plan social, economic, științific etc., ci și în comportamentul individului - se poate vorbi de instalarea, pe tot mai mult din cuprinsul planetei, a Societății Informaționale (o dovadă clară în acest sens, dacă mai era nevoie, este plasarea comunicațiilor electronice în bandă largă printre prioritățile principale la nivel mondial, încă din a doua jumătate a anilor 1990). În România se depun eforturi susținute în domeniul infrastructurii, al echipamentelor software și al normativelor pentru implementarea și dezvoltarea societății bazate pe informație, simultan cu cele dedicate sincronizării tehnice, operaționale și legislative cu Uniunea Europeană și cu restul țărilor lumii. Lucrarea de față își propune să prezinte aspecte ale dezvoltării și tendințelor de evoluție ale Societății Informaționale în România.

Cuvinte cheie: Societate Informațională, e-Guvernare, Administrație Publică, acces la Internet.

Abstract: Ever since the late 1980s, the World, objectively, is being witnessing an unprecedented development and spread of hardware and software tools concurring to process, host and transmit data. Taking into consideration all decisive mutations (till yesterday nourishing only the imagination of the visionary) occurred as a result of this technological revolution not only at economic, scientific or social - but also at personal, human- level, everyone is able to acknowledge the advent of the Information Society (clear evidence in this regard, if needed, is the placement of broadband electronic communications between the main global priorities, since the second half of the 1990s). In Romania intense efforts involving human and financial resources have been being directed for more than 2 decennia to developing physical infrastructure, software equipments and standards/norms – as well as to achieving technical, operational and policy-making concordance with European Union and the rest of the countries of the World. This written paper aims to present aspects of development and trends of the Information Society in Romania.

Keywords: Information Society, e-Government, Public Administration, access to Internet.

1. Introducere

Odată cu răspândirea și ușurarea accesului la un calculator personal - fenomene apărute la sfârșitul deceniului 1980 - s-a inaugurat o nouă eră și anume cea în care stocarea și procesarea datelor încetează a mai fi atribuite exclusiv agențiilor guvernamentale, companiilor mari sau centrelor de calcul și devin bunuri tehnologice la îndemâna publicului larg. Astfel, la domiciliul cetățeanului se poate regăsi un calculator personal, de dimensiuni comparabile cu acelea ale unei lăzi frigorifice, însă cu putere de procesare superioară celei ale mainframe-urilor specializate de la sfârșitul deceniului 1970. Anul de trecere între deceniile sus-menționate¹ înseamnă ieșirea din perioada de „clasicism informatic” (cea a sistemelor informatice tradiționale, concentrate în câteva centre specializate de mari dimensiuni și dedicate practic în totalitate aplicațiilor pur științifice) și intrarea în noua epocă a miniaturizării și a comunicațiilor prin rețea, adică înseamnă inaugurarea erei „democratizării informatice”. Acest nou început istoric este bazat pe accesul practic universal la stocarea, procesarea, răspândirea și tot mai mult - în ultimele două decenii mai cu seamă, datorită apariției mediilor de dezvoltare a aplicațiilor informatice în diverse limbaje de programare - la crearea informației (incluzând nașterea unor tot mai diverse direcții de aplicare a tehnologiei informației).

De interes deosebit rămâne vehicularea informației, lucru realizabil prin dezvoltarea tehnologiilor de fabricare și programare a rețelelor locale (LAN - Local Area Network), a căror interconectare a avut drept efect apariția rețelelor de arie extinsă (WAN - Wide Area Network) care,

¹ United Nations Public Administration Network – „Dezvoltarea rapidă a tehnologiei informației în secolul XX” - <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un-dpadm/unpan041460.pdf>

la rândul lor, constituie „osatura” Internetului, despre care se poate spune că reprezintă un nou domeniu (devenit de sine stătător și în continuă diversificare și expansiune) al însăși existenței societății umane.

Internetul înseamnă nu doar o tehnologie care a captat atenția și imaginația specialiștilor, ci și un tipar ontologic al societății moderne: instituții, specialiști în diverse domenii, persoane private etc. au început să îmbrățișeze utilizarea lui pentru a schimba informație, ștergând astfel frontierele impuse obiectiv de distanțele geografice sau de cele impuse de limitările de viteză - „grupuri” de semnale electrice, organizate după o logică bine determinată, circulă neîncetat în ambele sensuri pe magistralele de cupru care acoperă tot mai multe azimuturi, ducând practic instantaneu „ștafeta” informației de la un calculator la altele aflate în cealaltă parte a globului. Astfel, în zorii Epocii Digitale (la începutul deceniului 1990), comunicarea prin Internet se făcea prin aplicații specializate care utilizau protocoalele TELNET (pentru conectarea la distanță și dialog în timp real), MAIL (Poșta Electronică) și FTP (transfer de fișiere); se poate menționa în treacăt că, din punct de vedere principal, protocolul reprezintă o convenție „de conversație” conform căreia o Aplicație-Emitor rezidentă pe o mașină de calcul trimite informație organizată de așa manieră încât o Aplicație-Receptor la distanță știe despre acea informație de la cine a venit, ce înseamnă, ce să facă cu ea și ce să trimită înapoi drept răspuns, ambele mașini trecând alternativ în decursul dialogului prin ipostazele Emitor și Receptor.

În curând, noul val al prelucrării și circulației datelor avea să atingă și lumea afacerilor, adevăr materializat prin informatizarea procesului de decizie (datele tehnice, financiare etc. sunt corelate, accesate și interpretate rapid, ceea ce a dus la optimizarea luării deciziilor), a celui de producție (unitatea de calcul devine o prezență din ce în ce mai răspândită și mai activă în supravegherea și asistarea proceselor tehnologice) și a celui comercial (tranzacționarea electronică de mărfuri și servicii devine o practică tot mai răspândită datorită vitezei și a depășirii barierelor de spațiu). Se observă că astfel s-a stabilit un cerc virtuos între activitățile economico-financiare consacrate și nou-apăruta industrie a software-ului: aplicațiile informatice accelerează și ușurează dezvoltarea și diversificarea binomului producție-comercializare de mărfuri și servicii, iar acesta, la rândul lui, solicită noi soluții de gestiune și optimizare venite din partea informaticienilor. Nu în ultimul rând, valul informatizării produce mutații cheie nu doar în ceea ce privește creșterea producției și maximizarea profitului, ci inclusiv în domeniul resursei umane: computerizarea la locul de muncă, în tot mai multe domenii de activitate, este o necesitate care impune regândirea procesului de calificare și a celui de adaptare la provocările apărute.

S-a discutat până acum doar de interacțiunea informatică individ ↔ individ, companie ↔ companie și individ ↔ companie, însă un alt participant la noua realitate tehnologică își face apariția: este vorba despre Administrație/Guvern. Desigur, era imperios necesar, pentru eficientizarea activității de guvernare/administrare ca instituțiile statului să recurgă intens la informatizare, mai ales că acestea dețin acces larg la resurse financiare și umane. e-Guvernarea are drept suport o multitudine de avantaje, dintre care se pot enumera pe cele mai importante:

- centralizarea fluxurilor de date;
- unificarea (standardizarea, omogenizarea) procedurilor de procesare a informației;
- comunicare și coordonare rapidă între ministere, instituții, agenții;
- optimizarea luării deciziilor;
- accesul imediat la cadru legislativ permanent actualizat;
- oferirea de servicii îmbunătățite pentru cetățean și pentru mediul de afaceri, prin reducerea birocrăției;
- creșterea nivelului de transparență decizională;
- oferirea către cetățeni sau organizații cetățenești a unei platforme publice, accesibile tuturor de oriunde, pentru dezbaterile problemelor, propunerilor, inițiativelor, planurilor, strategiilor etc. de interes local sau național;

- diversificarea și creșterea nivelului calitativ al aplicațiilor care deservește aceste servicii informatice;
- creșterea nivelului de armonizare legislativă și interoperare cu organizații internaționale sau supra-statale.

Dialogul fluid, eliberat de blocaje și sincope, între factorul de decizie și cetățean/mediul de afaceri este de importanță decisivă în procesul de optimizare financiară și funcțională a actului de guvernare. Nu doar procesând informații ci și punându-le la dispoziția imediată și directă a beneficiarului, căruia îi oferă și posibilitatea de retro-acțiune (feed-back), autoritățile statului creează cadrul propice pentru o administrare eficientă și orientată pe cetățean. Triada {cetățean : mediu de afaceri : Guvern} reprezintă nucleul în jurul căreia se dezvoltă un nou model al organizării umane: Societatea Informațională.

Ceea ce acum poartă numele consacrat de „Societatea Informației” a apărut și s-a dezvoltat spontan pe infrastructura compusă din unități de calcul, servere, rețele și resurse software, oferind repede avantaje tehnologice și economice incalculabile și ajungând să schimbe fundamental existența individuală și socială. În aceste condiții, Statul, garant al dezvoltării democratice, nu putea să nu se alăture acestui proces de modernizare, cu adevărat revoluționar. Societatea Informațională este recunoscută drept realitate obiectivă a existenței umane prin efortul elaborării de strategii, norme, standarde și legi care se depune intens pe plan mondial de aproape un sfert de secol încoace, atât la nivel statal, cât și la nivel supra-statal. Aceste pachete legislative constituie cadrul legal gândit să ajute, să protejeze, să dezvolte, să diversifice, să extindă și să modernizeze comunicațiile electronice de tip stat ↔ cetățean, stat ↔ mediu de afaceri, mediu de afaceri ↔ mediu de afaceri, cetățean ↔ mediu de afaceri.

După cum bine se poate intui, informatizarea mediului de afaceri este autonomă și spontană, deoarece conducătorii de întreprinderi sunt primii direct interesați în dezvoltarea și implementarea unui cadru de lucru care să genereze creștere de productivitate. Spre diferență, informatizarea instituțiilor statului este inevitabil consecința unui act de voință politică, pentru că acest proces de modernizare trebuie să se conformeze unui cadru legislativ bine definit (care să acopere o arie cât mai largă de tipologii de probleme ce trebuie rezolvate) și, în același timp, trebuie să surmonteze neîncrederea și reluctanța cu care în general sunt privite schimbările.

Decalajele între nivelul de informatizare al administrației/guvernării și cel al mediului de afaceri trebuie minimizezate pentru asigurarea unui flux comunicațional coerent, activitatea companiilor fiind condiționată de interacțiunea birocratică cu statul (legislație și fiscalitate), iar buna funcționare a statului fiind direct influențată de productivitatea și eficiența mediului de afaceri. Informatizarea serviciilor publice constituie un excepțional câștig de timp, de viteză cu care se procesează informație tot mai complexă, de bani – din moment ce interacțiunea mediu de afaceri/individ cu mecanismele Statului rămâne o componentă intactă a existenței sociale.

Informatizarea instituțiilor publice dinamizează interacțiunea transfrontalieră (stat ↔ stat sau stat ↔ mediu de afaceri, cetățean ↔ mediu de afaceri), ceea ce este benefic într-o lume din ce în ce mai deschisă și mai interconectată politic și economic în structuri supra-statale de cooperare. Informatizarea administrației publice reprezintă un pas extrem de important spre trecerea la o societate în care satisfacția cetățeanului în ceea ce privește relația cu instituțiile statului se bucură de un nivel crescut: informațiile, tot mai bogate, mai ramificate și de complexitate tot mai ridicată vor fi disponibile în timp real, accesibile practic de oriunde.

Cele mai edificatoare exemple concrete de implementare a Societății Informaționale sunt portalurile de informare ale ministerelor, agențiilor și administrațiilor publice locale, posibilitatea de a accesa electronic legislația în vigoare, asigurarea plății on-line a taxelor și impozitelor, sistemul de licitație publică electronică, centrele de expertiză și răspuns la incidente informatice, extinderea fizică și modernizarea infrastructurii de rețea, dezvoltarea și răspândirea structurilor de procesare de tip Cloud și realizarea migrării către acestea a aplicațiilor și a bazelor de date care le deservește, numărul crescând de cetățeni și firme care recurg la serviciile de guvernare electronică, dezvoltarea de materiale didactice în format electronic (e-learning), efectuarea on-line a tranzacțiilor bancare (e-Banking). La aceste exemple de tip utilizare a mecanismelor societății

informatizate trebuie adăugate cele din direcția de dezvoltare a tehnologiilor informatice:

- efortul creator, depus în cadrul companiilor de tehnologia informației (TI), a căror răspândire și creștere numerică și calitativă au condus nu doar la nașterea unei noi piețe, ci și la apariția, ramificarea și dezvoltarea pe zi ce trece a unor noi direcții de dezvoltare științifică/tehnologică;
- efortul de legiferare, care, în conjuncție cu cel tehnic, caută să găsească răspunsuri rapide și eficiente noilor provocări;
- efortul de interoperare în cadrul organizațiilor supra-statale (cum este cazul Uniunii Europene), subsumat celui tehnic și celui legislativ - destinat să ducă la fluidizarea și accelerarea activităților economice și financiare între statele partenere prin armonizarea și compatibilizarea condițiilor administrative/legislative;

În ceea ce privește eforturile depuse în România în acest sens, se poate evidenția că în țara noastră deja există un cadru legal care reglementează o parte dintre serviciile de încredere. Dintre acestea se pot aminti:

- servicii de certificate electronice - Legea 455/2001 privind semnătura electronică;
- servicii de marcare temporală - Legea 451/2004 privind marca temporală;
- servicii de arhivare electronică cu valoare legală - Legea 135/2007 privind arhivarea documentelor în formă electronică;
- servicii de facturare electronică - Legea 148/2012 privind factura în formă electronică.

Toate instituțiile sunt obligate să ia măsurile necesare pentru asigurarea securității serviciilor publice electronice. Măsurile de securitate trebuie să acopere toate aspectele unui serviciu (securitatea financiară, securitatea operațională, securitatea tranzacțională etc.). Măsurile de securitate nu trebuie să compromită performanța și modul de utilizare a unui serviciu (de exemplu, nu ar trebui implementate modalități non-standard pentru autentificare, înregistrare, autorizare; instituțiile nu ar trebui să emită dispozitive de autentificare securizată diferite de cele marcate ca standard de către Guvernul României etc).

Asigurarea unui mediu de încredere pentru servicii publice este necesară pentru adoptarea acestora într-un mediu online. Orice breșă de securitate a unui serviciu oferit poate avea un efect negativ asupra beneficiilor oferite de toate celelalte servicii și, în consecință, este necesară asigurarea că mecanismele de securitate implementate vor preveni pierderile sau accesările neautorizate la datele din sistem. De asemenea, la nivel național a fost prezentată și aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 271/2013, „Strategia de securitate cibernetică a României și Planul de acțiune la nivel național privind implementarea Sistemului Național de securitate cibernetică”. Strategia și planul de acțiune vizează stabilirea obiectivelor privind securitatea cibernetică și a liniilor de acțiune pentru următorii ani. Abordarea României este aliniată la liniile propuse de către Comisia Europeană prin intermediul Agendei Digitale și a Domeniului de Acțiune III din cadrul acesteia - Încredere și Securitate, precum și la progresul celorlalte state membre ale Uniunii Europene.

2. e-Guvernarea și implementarea la nivel european și național

În zilele noastre, informația a devenit o resursă esențială în dezvoltarea societăților moderne, evaluate în plan politic, economic și social. Dinamismul și complexitatea noului tip de societate antrenează o creștere continuă a volumului și diversității informațiilor prelucrate și utilizează pe scară largă tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC).

Conceptul de e-Guvernare a cunoscut o evoluție vastă în secolul 21, pornind de la folosirea site-urilor Web pentru informarea cetățenilor, a comunicării prin poșta electronică și mergând până la sisteme TI, atât hardware cât și software foarte avansate pentru a oferi e-cetățenilor acces la informațiile și serviciile publice. e-Guvernarea reprezintă orice formă de interacțiune digitală între

guvern și cetățenii săi (G2C), guvern și companii, organizații comerciale sau eCommerce (G2B), între diversele agenții guvernamentale, eventual din state diferite (G2G). Astfel, e-Guvernarea se află la confluența dintre administrație publică, tehnologia informației și comunicațiilor, ingineria proceselor de afaceri și cetățenii interesați de serviciile oferite. e-Guvernarea implică folosirea tehnologiilor TIC pentru a îmbunătăți accesul la serviciile publice, modalitatea de livrare a acestora către contribuabili, pentru a aduce beneficii cetățenilor, companiilor și angajaților.

Principalele obiective ale e-Guvernării sunt următoarele:

- folosirea tehnologiilor TIC, în special a Internetului, pentru a oferi servicii publice de calitate mai bună, spre a obține o guvernare mai eficientă;
- folosirea tehnologiilor TIC în toate aspectele operaționale ale organismelor administrației publice locale și centrale;
- optimizarea continuă a serviciilor publice și a procesului de guvernare prin transformarea relațiilor interne și externe prin intermediul tehnologiei, a Internetului și a media on-line.

Eforturi depuse pe plan european

Direct interesată, Uniunea Europeană dezvoltă o preocupare constantă pentru monitorizarea și implementarea paradigmei e-Guvernare, cât mai omogen și cât mai profund la nivelul tuturor țărilor membre. În acest sens, forurile europene de specialitate realizează cu regularitate studii statistice privind indicatorii de progres ai instalării și funcționării mecanismelor guvernării electronice. Există un spectru larg de domenii ale interacțiunii stat-mediului de afaceri/cetățean (amintite în paragrafele ce urmează), ai căror parametri de digitizare sunt analizați în cadrul studiilor amintite². Desigur, este necesară actualizarea situațiilor și estimarea tendințelor, mai ales pentru optimizarea deciziilor luate în cadrul politicilor bugetare.

Răspândirea guvernării electronice constituie un excelent „combustibil” al democrației: scade birocrăția, crește nivelul de transparență al actului decizional / administrativ, crește posibilitatea cetățeanului de a beneficia rapid, direct și comod de informații și de canale de comunicare cu autoritățile etc., toate acestea conducând la un ansamblu de condiții care asigură în mod avantajos exercitarea drepturilor și îndeplinirea îndatoririlor cetățenești. Simultan, guvernarea electronică asigură condițiile pentru dezvoltarea economică, oferind companiilor acces intra- și trans-frontalier la legislație și la vehicularea informației de interes (parteneriate potențiale, studii de piață, tarifări specifice, estimări de costuri, lansare de oferte de muncă etc.).

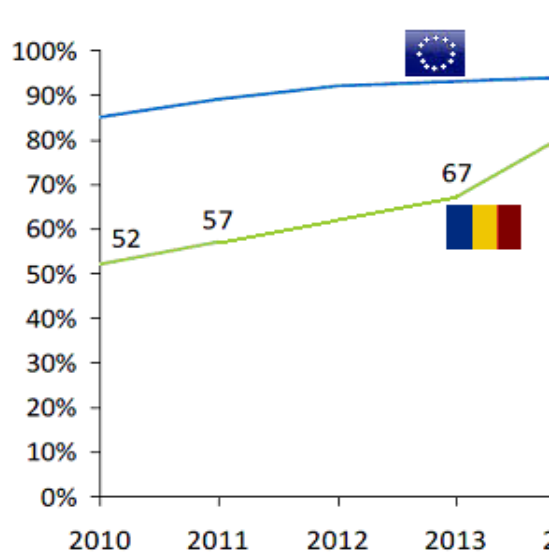
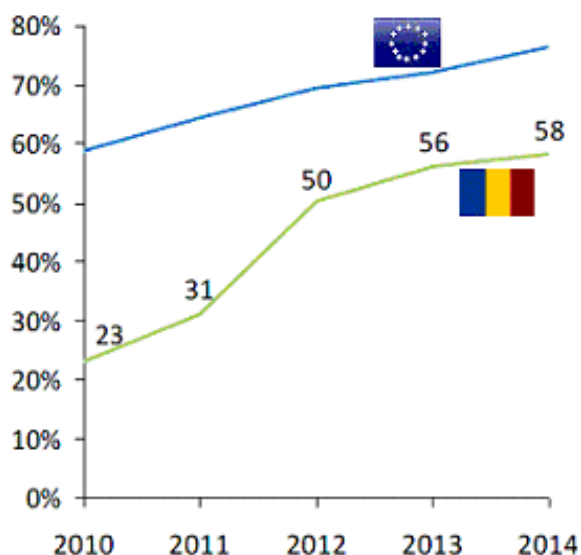
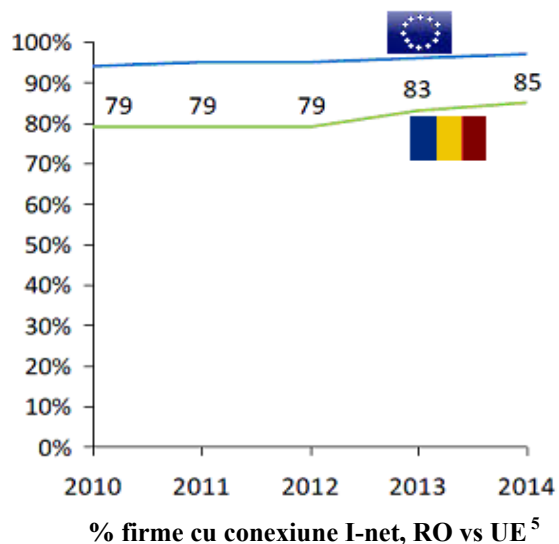
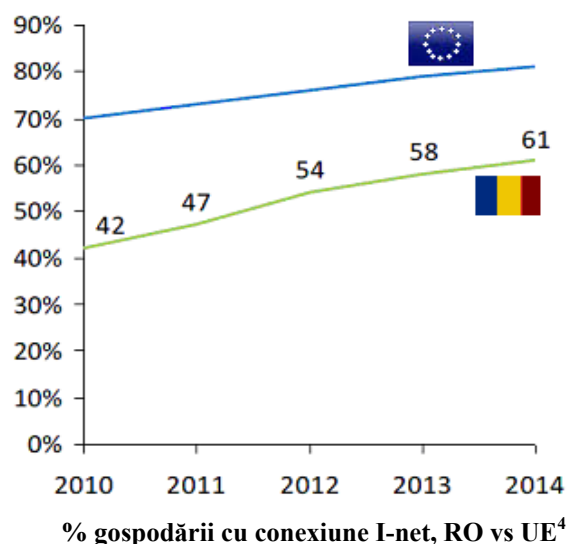
În general, studiile efectuate în ultimii 4 ani arată limpede că procesul de conversie pe tot cuprinsul Uniunii Europene la digitizare este practic încheiat pentru marile companii - acestea tinzând să treacă rapid la dialog informatizat cu autoritatea, în timp ce companiile mici folosesc într-o mult mai mică măsură serviciile de e-Guvernare, lucru ilustrat de o crescută dispersie statistică (față de cea a firmelor mari) pe întinderea teritoriului EU27 (trebuie precizat că dintre firmele mici, cele cu activitatea intens orientată către export fac apel mult mai des la serviciile digitale pentru declarații vamale sau fiscale).

Printre motivele pe care se bazează această diferențiere se află: (a) încrederea sporită a firmelor mari în siguranța serviciilor publice, (b) tendința firmelor mici de a face apel la personal extra-companie, calificat în activități birocratice clasice, simultană cu preferarea unui personal calificat în activități TI, la nivelul companiilor mari, (c) lipsa de informare. Nediferențiat între firmele mici și cele mijlocii este faptul că la nivel european există încă un relativ scăzut interes pentru accesarea ofertelor de contractare („tender documents”) în format electronic (media continentală fiind de aproximativ 20% pentru cele naționale și de 2% pentru cele transfrontaliere).

Accesarea serviciilor publice de către populație. Câteva comparații cifrice între România și Uniunea Europeană

În ceea ce privește accesarea serviciilor publice de către populație, media europeană se așează

² EU eGovernment Benchmark Report, 2011

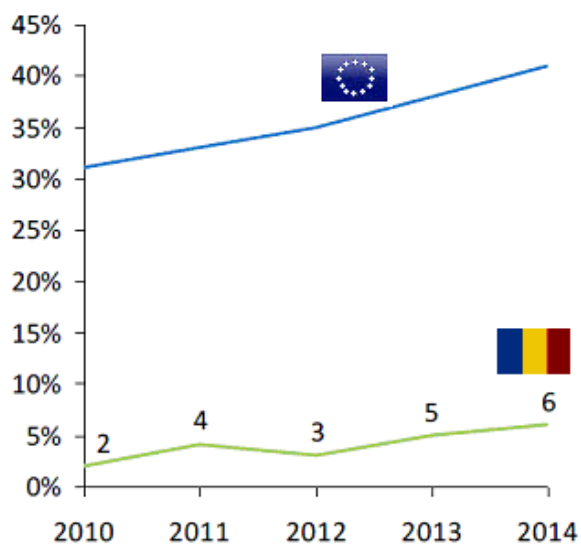

⁴ Sursă: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15b_h&lang=en

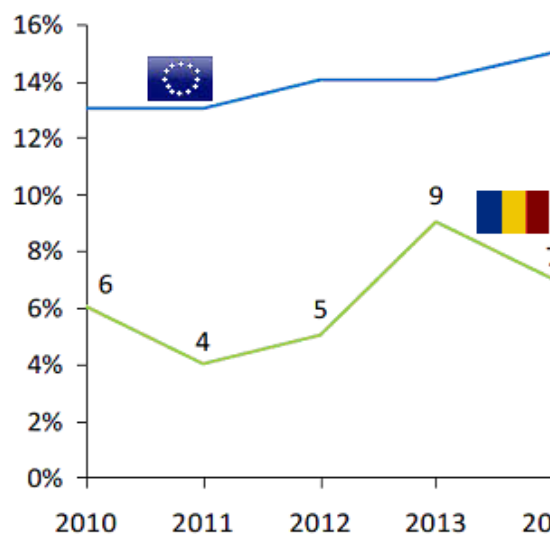
⁵ Sursă: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_ci_in_en2&lang=en

⁶ Sursă: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_r_broad_h&lang=en

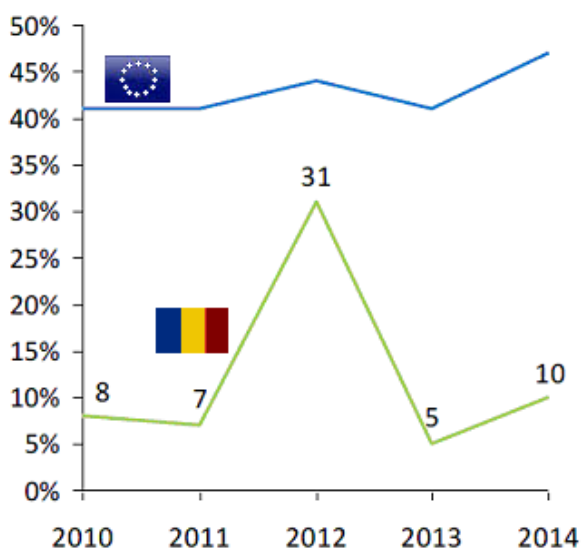
⁷ Sursă: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15b_e&lang=en

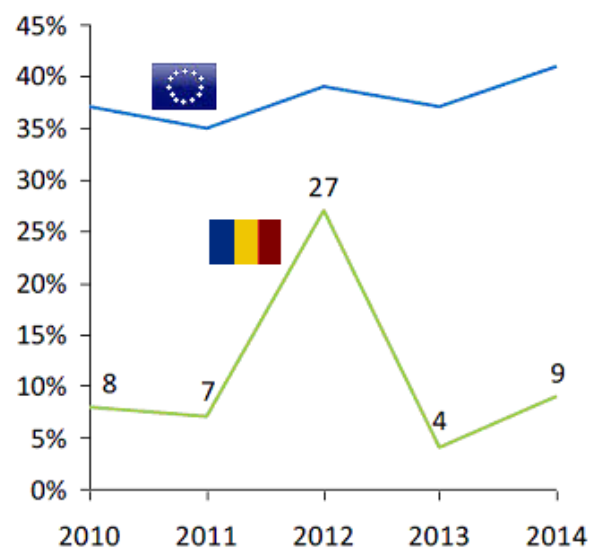
Procentul persoanelor care au comandat / achiziționat online în ultimele trei luni ale anului 2014 în România, vs UE⁸

Procentul întreprinderilor care au primit comenzi online în anul 2014 în România, vs UE⁹

Procentul persoanelor care utilizează Internetul pentru a interacționa cu autoritățile publice din România, vs UE¹⁰

Procentul persoanelor care utilizează Internetul pentru obținerea de informații de la autoritățile publice din România, vs UE¹¹

⁸ Sursă:

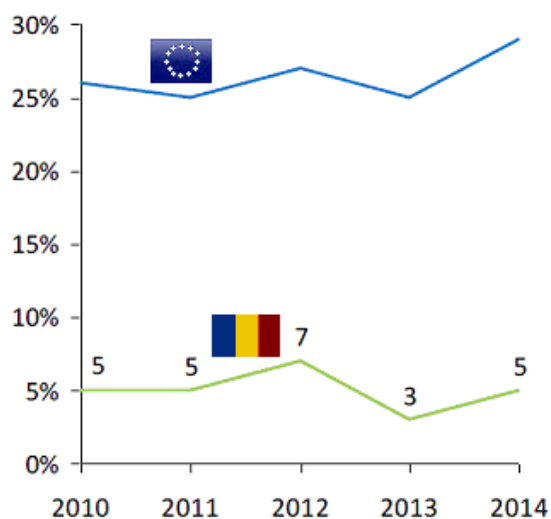
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00067&plugin=1>

⁹ Sursă:

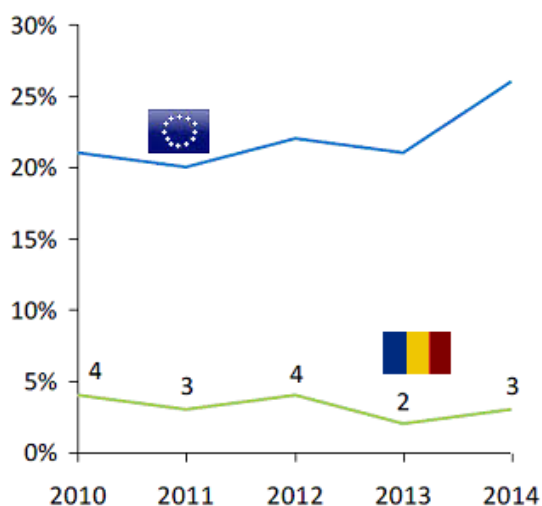
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00111&plugin=1>

¹⁰ Sursă: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15ei&lang=en

¹¹ Sursă: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15ei&lang=en

Procentul persoanelor care utilizează Internetul pentru a descărca formulare oficiale de la autoritățile publice din România, vs UE¹²

Procentul persoanelor care utilizează Internetul pentru a trimite formulare completate autorităților publice din România, vs UE¹³

3. Nivelul de implementare a serviciilor de e-Guvernare în România

În administrația publică, atât la nivel local cât și național se oferă cetățenilor și mediului de afaceri o gamă largă de servicii. Astfel, există un set de 20 de servicii incluse de către Comisia Europeană în lista serviciilor fundamentale pentru procesul de guvernanță și monitorizate la nivel european (12 pentru cetățeni și 8 pentru operatorii economici). Pentru aceste servicii se urmărește creșterea calității furnizării acestora, creșterea numărului de utilizatori, creșterea gradului de acoperire pentru diferite categorii și a nivelului de dezvoltare.

Serviciile adresate cetățenilor sunt următoarele:

- serviciile pentru colectarea impozitului pe venit al cetățenilor;
- căutarea unui loc de muncă;
- serviciu pentru urmărirea beneficiilor asistenței sociale;
- eliberarea documentelor personale;
- serviciu pentru înmatricularea autovehiculelor;
- eliberarea autorizațiilor de construcție;
- serviciu pentru monitorizarea declarațiilor la Poliție;
- serviciu pentru librăriile publice;
- eliberarea certificatelor personale;
- înscrierea în universități;
- serviciu pentru anunțarea schimbării domiciliului;
- servicii de sănătate pentru cetățeni.

Serviciile adresate operatorilor economici sunt următoarele:

¹² Sursă: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15ei&lang=en

¹³ Sursă: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15ei&lang=en

- plata și monitorizarea contribuțiilor sociale;
- serviciu pentru plata impozitului pe profit;
- serviciu pentru plata TVA-ului;
- înregistrarea operatorilor economici noi și modificarea datelor operatorilor economici existenți;
- date statistice ale operatorilor economici;
- serviciu pentru gestiunea declarațiilor vamale;
- eliberarea autorizațiilor de mediu;
- serviciu pentru achizițiile publice.

Studiu privind dinamica indicatorilor de e-Guvernare din România

Serviciile de e-Guvernare sunt instrumente esențiale pentru îmbunătățirea managementului urban. Cu cât nivelul de dezvoltare a serviciilor de e-Guvernare este mai înalt cu atât acestea pot transforma interacțiunile dintre administrație publică, cetățeni și întreprinderi¹⁴.

Organizația Națiunilor Unite a statuat că „indicatorul compozit, denumit indicatorul de dezvoltare a e-Guvernării (EGDI¹⁵) este utilizat pentru măsurarea disponibilității și capacității administrațiilor naționale de a utiliza tehnologiile informației și comunicațiilor pentru a furniza servicii publice”¹⁶. „Indicatorul EGDI se bazează pe un studiu de specialitate de evaluare a prezenței on-line a tuturor celor 193 de state membre ale Organizației Națiunilor Unite, care evaluează site-urile naționale și modul în care politicile și strategiile de e-Guvernare sunt aplicate în general, precum și în sectoare specifice pentru furnizarea de servicii de bază.”

Gradul de dezvoltare a e-Guvernării poate fi măsurat cu ajutorul indicatorului EGDI luând în considerare trei dimensiuni: disponibilitatea serviciilor on-line, capacitatea resurselor umane și infrastructura de telecomunicații.

Indicatorul serviciilor on-line (OSI¹⁷ 2014) se bazează pe un model constituit din patru etape.

Aceste patru etape sunt: serviciile de informare în curs de dezvoltare, serviciile de informare îmbunătățite, serviciile tranzacționale și serviciile conexe. Subtemele dezvoltării sunt: guvernarea în întregime ea, furnizarea multi-canal de servicii, reducerea decalajului digital, creșterea utilizării, guvernarea deschisă (Open Government) și e-Participarea (e-Participation). Indicatorul capitalului uman (HCI18 2014) este un indicator compozit de tip medie ponderată a patru indicatori: alfabetizarea pentru adulți (o treime), rata brută combinată a persoanelor înregistrate la cursuri primare, secundare și terțiare (două noimi), anii preconizați de școlarizare (două noimi) și anii medii de școlarizare (două noimi).

Indicatorul infrastructurii de telecomunicații (TII¹⁹ 2014) este un indicator compozit de tip medie aritmetică a cinci parametri. Aceștia sunt: utilizatorii de Internet / 100 locuitori, liniile de telefonie fixă / 100 locuitori, abonații de telefonie mobilă / 100 locuitori, abonamentele „wireless”

¹⁴ Didraga, O., Brandas, C. „Comparative Study on E-Government Indicators between Romania and the European Union”, *Informatica Economică* vol. 19, no. 1/2015

¹⁵ EGDI - e-Government development index - Indicatorul de dezvoltare a e-Guvernării

¹⁶ United Nations, UN E-Government Survey 2014. E-Government for the Future We Want, ISBN: 978-92-1-123198-4, United Nations New York, http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/EGov_Complete_Survey-2014.pdf.

¹⁷ OSI - Online Service Index - Indicatorul serviciilor on-line

¹⁸ HCI - Human Capital Index - Indicatorul capitalului uman

¹⁹ TII - Telecommunication Infrastructure Index - Indicatorul infrastructurii de telecomunicații

în bandă largă / 100 de locuitori și abonamentele „fixe” de bandă largă / 100 locuitori.

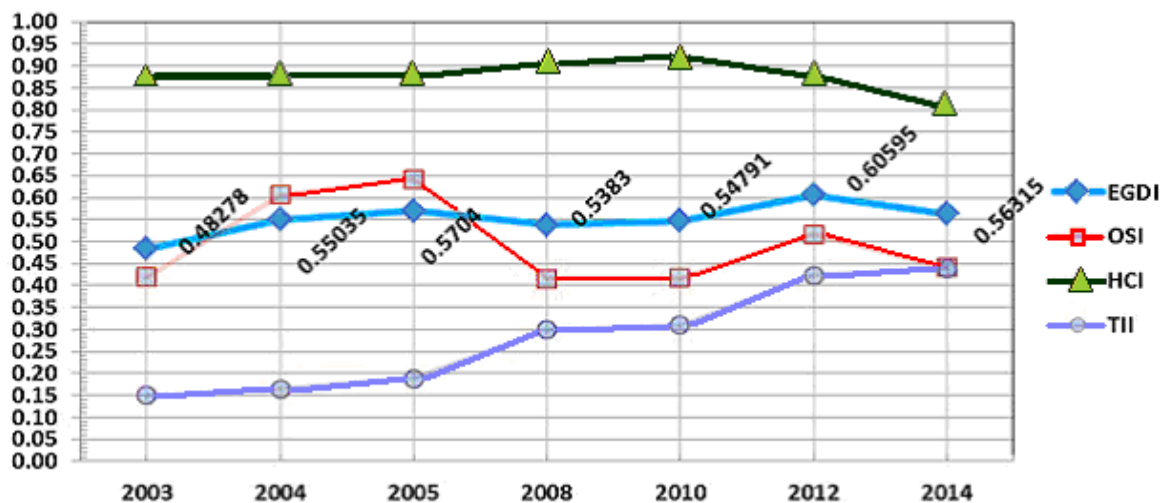
În anul 2014, România este cotate ca o țară cu un indicator EGDI de nivel înalt (între 0,5 și 0,75) față de valoarea EGDI de 0,56315 de la nivel mondial. Însă, în cele șapte sondaje efectuate în perioada 2003-2014, situația este diferită, România fiind una dintre țările Uniunii Europene clasate cu un indicator EGDI de nivel foarte scăzut.

Tabelul următor prezintă indicatorul EGDI pentru România, componentele sale și tendința acestuia.

Indicatorul EGDI pentru România, componentele sale și tendința acestuia

An	EGDI	OSI	HCI	TII
2003	0,48278	0,41921	0,88000	0,14914
2004	0,55035	0,60617	0,88000	0,16488
2005	0,57040	0,64230	0,88000	0,18890
2008	0,53830	0,41471	0,90474	0,29920
2010	0,54791	0,41587	0,92260	0,30927
2012	0,60595	0,51633	0,87829	0,42322
2014	0,56315	0,44094	0,81000	0,43854
Tendință	0,0054	-0,0085	-0,0032	0,0280

Pe baza tabelului prezentat s-a putut construi figura următoare care ilustrează indicatorul EGDI pentru România, componentele sale și tendința acestuia:

Indicatorul EGDI pentru România, componentele sale și tendința acestuia

Indicatorul global de dezvoltare a e-Guvernării în România a crescut în anii 2004, 2005, 2010 și 2012 (cea mai bună valoare fiind: 0,60595), dar a scăzut în anii 2008 și 2014. Analiza tendinței arată că EGDI se îmbunătățește lent cu o valoare pozitivă a tendinței de 0,0054.

Analiza tendinței pentru OSI arată o ușoară scădere cu o valoare a tendinței de -0,0085. OSI a crescut în anii 2004, 2005, 2010 și 2012, dar a scăzut drastic în anii 2008 și 2014.

O scădere similară a tendinței poate fi observată pentru HCI (-0,0032). HCI a înregistrat o stagnare la 0,88 între anii 2003 și 2005. Apoi acesta a crescut în anii 2008 și 2010 și a scăzut în anii 2012 la 0,87829, atingând nivelul minim (0,81) în anul 2014.

Analiza tendinței indicatorului infrastructurii de telecomunicații relevă o valoare pozitivă (0,0280), TII crescând de-a lungul întregii perioade 2004-2014.

Tabelul următor prezintă indicatorul EGDI pentru România comparat cu cel pentru țările Uniunii Europene.

An	Poziția României între cele 28 de țări UE	EGDI pentru România	Maxim (UE)	Minim (UE)	Medie (UE)
2003	27	0,48278	0,83967 Suedia	0,47406 Cipru	0,63678
2004	23	0,55035	0,90466	0,51886	0,66561
2005	26	0,57040	0,90576 Danemarca	0,54802 Croația	0,68481
2008	28	0,53830	0,91570 Suedia	0,53830 România	0,69280
2010	28	0,54791	0,81466 UK	0,54791 România	0,65469
2012	28	0,60595	0,91249 Olanda	0,60595 România	0,74824
2014	27	0,56315	0,89384 Franța	0,54209 Bulgaria	0,73003

Indicatorul EGDI pentru România comparat cu cel pentru țările Uniunii Europene

Datele celui mai recent sondaj (2014) prezintă o asimetrie considerabilă în ceea ce privește furnizarea de servicii on-line. Diferența dintre cele mai mari și cele mai mici cotații privind serviciile on-line și între diferitele etape de dezvoltare a e-Serviciilor este semnificativă, chiar dacă unele țări au înregistrat progrese în mai multe domenii.

Multe țări au cotație redusă pentru indicatorul serviciilor on-line (OSI) în anul 2014. Cu toate acestea, pe măsură ce tehnologia evoluează, îmbunătățirea accesului la infrastructura de telecomunicații a facilitat dezvoltarea e-Guvernării în unele țări. Însă, în general, cele mai avansate țări (Danemarca, Olanda, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Suedia, Luxemburg, Finlanda, Franța, Austria) au continuat să lase în urmă țările mai puțin dezvoltate în ceea ce privește furnizarea de servicii on-line (România, Bulgaria, Slovacia, Cipru, Croația).

Cetățenii pot beneficia de un acces mai bun la informații, furnizare de e-Servicii avansate, management guvernamental eficient și interacțiuni îmbunătățite cu guvernul, în primul rând datorită dezvoltării TIC în sectorul public. Ca urmare, guvernele ar trebui să ia măsuri pentru a-și îmbunătăți serviciile electronice.

Multe țări au publicat bogate informații on-line, prin portaluri Web naționale, ca puncte de plecare pentru accesarea serviciilor guvernamentale. Țările în curs de dezvoltare ar trebui să-și îmbunătățească serviciile tranzacționale și mijloacele electronice de implicare a cetățenilor în consultarea publică și chiar în luarea deciziilor.

Țările cu unele restanțe în dezvoltare (inclusiv România) ar trebui să se concentreze pe capacități sporite de alfabetizare, pe prezență on-line extinsă a guvernului și pe un acces mai bun, mai ales la bandă largă, atât prin eforturi naționale, cât și prin cooperare internațională.

e-Guvernarea poate fi esențială pentru dezvoltarea României. Prin furnizarea de servicii eficiente de guvernare electronică va exista o mai mare transparență a diferitelor sisteme din România, cum ar fi achizițiile publice, educație, sănătate și protecție socială. România are oportunitatea de a-și dezvolta serviciile publice electronice prin utilizarea cunoștințelor furnizate de

rezultatele și experiențele altor țări europene mai dezvoltate.

Având în vedere strategiile Uniunii Europene, investițiile în infrastructura TI și în domeniul educației, precum și extinderea continuă a serviciilor publice on-line, dezvoltarea e-Guvernării în România și în UE va continua consecvent și în ritm susținut.

4. Concluzii

Schimbările survenite în ultimile trei decenii - tehnologice, sociale, economice, comportamentale - permit să se discute despre instalarea ireversibilă a Societății Informaționale, a cărei evoluție cunoaște patru jaloane:

- calculatorul personal, ceea ce face ca unitatea de procesare-stocare să înceteze de a mai fi un dispozitiv de instituție/companie și să devină, treptat, un bun de larg consum;
- Internetul, îmbogățit spectaculos prin dezvoltarea sistemelor de baze de date, a mecanismelor multimedia, a aplicațiilor de tip blog/site de socializare (datorită cărora individul nu mai este doar consumator ci devine nestingherit creator și diseminator de informație) și de tip sit bancar/comercial;
- comunicațiile mobile;
- Cloud Computing.

În Societatea Informațională apar și se diversifică noi profesii, noi sectoare economice, noi paradigme în organizarea și conducerea activităților productive, comerciale sau de servicii. În ceea ce privește dialogul cibernetic există trei entități principale: agențiile guvernamentale/instituțiile publice, mediul de afaceri și individul - fiecare dezvoltând comunicări atât inter-entități cât și intra-entitate. Având în vedere că informatizarea mediului de afaceri cunoaște o dinamică spontană, informatizarea instituțiilor publice devine un subiect cu atât mai arzător, fără aceasta dezvoltarea procesului general de informatizare văzându-se pusă față în față cu un major handicap.

Explicația este simplă: informatizarea serviciilor publice constituie un excepțional câștig de timp, de viteză cu care se procesează informație tot mai complexă, de bani - din moment ce interacțiunea mediu de afaceri/individ cu mecanismele statului rămâne o componentă intactă a existenței sociale. Informatizarea instituțiilor publice oferă noi valențe de dinamism interacțiunii transfrontaliere (stat la stat sau stat la mediu de afaceri), ceea ce constituie un atu într-o lume tot mai deschisă, tot mai globalizată, tot mai integrată politic și economic în structuri supra-statale de cooperare.

BIBLIOGRAFIE

1. United Nations Public Administration Network: Dezvoltarea rapidă a tehnologiei informației în secolul XX,
<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/undpadm/unpan041460.pdf>;
2. EU eGovernment Benchmark Report, 2011;
3. European Commission - eGovernment in Romania, January 2015;
4. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15b_h&lang=en;
5. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_ci_in_en2&lang=en;
6. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_r_broad_h&lang=en;
7. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15b_e&lang=en;
8. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00067&plugin=1>;
9. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00111&plugin=1>;

10. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15ei&lang=en;
11. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15ei&lang=en;
12. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15ei&lang=en;
13. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15ei&lang=en;
14. **DIDRAGA, O.; BRANDAS, C.:** Comparative Study on E-Government Indicators between Romania and the European Union. *Informatica Economică* vol. 19, no. 1/2015;
15. EGDI - e-Government development index - Indicatorul de dezvoltare a e-Guvernării;
16. United Nations, UN E-Government Survey 2014. E-Government for the Future We Want, ISBN: 978-92-1-123198-4, United Nations New York, http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/EGov_Complete_Survey-2014.pdf;
17. OSI - Online Service Index - Indicatorul serviciilor on-line;
18. HCI - Human Capital Index - Indicatorul capitalului uman;
19. TII - Telecommunication Infrastructure Index - Indicatorul infrastructurii de telecomunicații.